Fredrik Blomfelt 3.4.2018 28/18/L/A

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Maa- ja metsätalousvaliokunta, asiantuntijapyyntö 4.4.2018

HE 14/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi

Pyydettynä lausuntona hallituksen esityksestä eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Metsäteollisuus pitää lakikokonaisuutta perusteltuna.

Metsäteollisuus kannattaa etenemistä kohti yhden luukun palvelukonseptia, lupapäätösten yhdenmukaisuutta sekä lupa- ja valvontaviranomaisen yhdistämistä. Metsäteollisuus näkee, että edellä mainittuun päästään parhaiten valtakunnallisesti johdettavan viranomaisen avulla, johon myös valvonta yhdistetään. Valtion lupa- ja valvontaviraston perustaminen on näin ollen metsäteollisuuden mielestä kannatettavaa.

On hyvä, että virasto toimii asiakaslähtöisesti ja poikkihallinnollisesti sekä moniammatillista asiantuntemusta hyödyntäen. On myös tärkeää, että viraston toiminta on ennakoivaa ja riskiperusteista.

Metsäteollisuus kannattaa valtakunnallista virastoa, mutta korostaa paikallisen asiantuntemuksen tärkeyttä hallintoratkaisuissa. Viraston toimipaikoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Vaikka paikallinen asiantuntemus on tärkeää, on katsottava, ettei isojen hankkeiden ja tietyn toimialan lupia käsitellä liian monessa toimipisteessä.

Metsäteollisuus pitää hyvänä, että virasto on valtioneuvoston alainen ja usean ministeriön ohjaama. On keskeistä, että virasto organisoidaan niin, että pystytään varmistamaan yhtenäiset käytännöt koko maan tasolla. On ensisijaisen tärkeää, että uudella johtamismallilla luodaan viraston toiminta-ajatusta tukeva uusi toimintakulttuuri ja puretaan vanhoja asenteita.

Eri hallinnonalojen viranomaismenettelyt tulisi nähdä palveluina, joita kehitetään asiakkaan tarpeet huomioon ottaen. Keskiössä ovat tällöin

muun muassa hyvät neuvontapalvelut, päätöksenteon nopeus, päätösten sisällön ja päätöksentekomenettelyn ennakoitavuus ja selkeys, päätösten yhdenmukaisuus sekä niiden laatu (virheettömyys). Palveluiden tulisi olla koko maassa tasalaatuisia ja -puolisia. Poikkihallinnollisesti ja asiakaslähtöisesti kehitetyillä digitaalisilla palveluilla on nopeutettava ja helpotettava asiointia. Keskeisiä asioita ovat lisäksi vankka asiantuntemus ja riittävät resurssit, jatkuvan parantamisen tapa sekä ennakkoneuvottelut ja muu tietojen vaihto lupamenettelyn kuluessa.

Esityksen mukaan yleisen edun valvonnasta vastaava valtion viranomainen (Valtion lupa- ja valvontavirasto) ei voisi hakea muutosta lupaviranomaisen (Valtion lupa- ja valvontaviraston) tekemään ratkaisuun. Ehdotetun järjestelyn myötä viraston sisäinen yleistä etua koskevien näkökohtien huomioon ottaminen olisi erityisesti osa lupaharkintaa. Maakunnilla ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilla olisi oikeus hakea muutosta Valtion lupa- ja valvontaviraston antamaan päätökseen yleisen edun valvomiseksi siten kuin siitä erikseen säädetään. Ehdotuksella ei myöskään rajattaisi kansalaisten, kansalaisjärjestöjen tai yleistä etua valvovien muiden viranomaisten oikeutta hakea muutosta Valtion lupa- ja valvontaviraston antamaan päätökseen.

Valtion lupa- ja valvontaviraston yleisen edun valvonnan osalta esitys on kannatettava. Nyt ehdotetulla toimintamallilla lupamenettelyjen ennakoitavuus paranee ja menettelyistä saadaan selkeämmät. On hyvä, että toimintatapoja mietitään ennakkoluulottomasti uuden viraston perustamisen myötä. Kun uutta virastoa perustetaan ja valtion lupaviranomainen sekä valvontaviranomainen ovat jatkossa samassa virastossa, on selvää, ettei nykyjärjestelmän kaltaista mallia voida ylläpitää. Valitusoikeuden antaminen saman viraston viranomaiselle olisi täysin vastoin lupajärjestelmän selkeyttämistavoitteita ja myös vastoin hallitusohjelman tavoitetta minimoida viranomaisten keskinäisten valitusten määrää.

Ehdotetussa toimintamallissa yleisen edun valvonta olisi edelleen kiinteä osa lupaprosessia, vaikka toteutuisi tietyiltä osin eri tavalla kuin nykyään. Toimintamalli olisi osoitus siitä, että luotetaan tulevan viraston kykyyn toimia järkevällä tavalla. Valtion lupa- ja valvontaviraston myötä asiantuntemuksen tulisi lisäksi lähtökohtaisesti parantua, koska se mahdollistaa viranomaisten erikoistumisen. Voisi olettaa, että tämä koskisi myös yleisen edun valvonnan tehtäviä. Metsäteollisuus näkee, että uudessa toimintamallissa yleisen edun valvonta integroidaan paremmin osaksi lupaharkintaa ja päätöksentekoa.

Metsäteollisuus näkee, että maakunnan tehtävä valvoa yleistä kalatalousetua olisi parempi siirtää osaksi valtion lupa- ja valvontaviraston yleisen edun valvontaa. Maakuntien tehtäväksi esitetty kalataloutta

koskeva yleisen edun valvonta ja siihen liittyvä valitusoikeus antaisi maakunnille oikeuden lausua ja valittaa massa- ja paperiteollisuuden ympäristöluvista, mikä aiheuttaisi turhaa hallinnollista taakkaa. Hallitusohjelman mukaan pyritään minimoimaan viranomaisten keskinäisiä valituksia. Esitys on tältä osin vastoin hallitusohjelmaa.

Valtion lupa- ja valvontaviraston ja maakuntien, sekä myös eri maakuntien välinen yhteistyö on tärkeässä asemassa uudessa toimintaympäristössä. Molemmilla edellä manituilla viranomaisilla on metsäteollisuuden toimialaa koskevia tehtäviä. Esimerkiksi maakunnille kuuluvat vesienhoidon tehtävät ja merenhoidon alueelliset tehtävät liittyvät metsätalouteen, ja yhä vahvemmin metsäteollisuuden lupakysymyksiin, joita Valtion lupa- ja valvontavirasto hoitaa. Luonnonsuojelutehtävissä sekä Valtion lupa- ja valvontavirastolla, että maakunnilla on tärkeä rooli. Yhteistyö kuntien kanssa on myös tärkeää.

Toimeenpanossa on varmistettava yhtenäiset käytännöt uudessa Valtion lupa- ja valvontavirastossa. Yhteystyö sidosryhmien kanssa on keskeisessä asemassa. Uuteen virastoon siirtyminen ei saa johtaa siihen, että lupien käsittelyajat pitenevät siirtymävaiheessa. Lupien käsittelyaikojen on sen sijaan lyhennyttävä.

Valtion lupa- ja valvontaviraston perustaminen viivästyi alkuperäisestä suunnitelmasta vuodella. Metsäteollisuus pitää voimaanpanolain 27 §:ä Eräiden Valtion lupa- ja valvontaviraston virkojen perustamisesta ja täyttämisestä tärkeänä. Säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa uuden perustettavan Valtion lupa- ja valvontaviraston keskeisten viraston johtoon kuuluvien virkojen perustaminen ja täyttäminen ennen kuin virastoa koskeva laki tulee voimaan ja virasto aloittaa toimintansa. Tämä on tärkeää uuden viraston perustamisen toimeenpanon ja toiminnan käynnistymisen sujuvuuden vuoksi. Isoja lupahankkeita on käynnissä kun virasto aloittaa toimintansa, joten viraston sujuva käynnistyminen on välttämätöntä.

Metsäteollisuus ry
Fredrik Blomfelt
Ympäristöpäällikkö